

**Reinheimen
nasjonalpark**

Revisjon av
Forvaltningsplan for Reinheimen
med følgende delar
Reinheimen NP
Ottadalen Ivo, Finndalen Ivo, Lordalen Ivo, Romsdalen Ivo,
Trollstigen Ivo og Tafjorden-Reindalen Ivo
Muldalslia NR
Prosjektplan

Nasjonalparkstyret for Reinheimen
Versjon 0.2

15.02.2023 – styresak 9/2023

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Verneområde omfatta av planarbeidet	4
1.3 Rammer for saksbehandlninga	5
1.3 Fagsystem	7
1.4 Kva er ein forvaltningsplan	7
1.4.1 Endring av verneforskrifter	8
1.5 Bevaringsmål	9
2. Målet med forvaltningsplanarbeidet	9
3. Aktørar	10
4. Organisering av planarbeidet	22
4.1 Prosjektleiing	22
4.2 Kompetansebehov.....	22
4.3 Involvering.....	22
4.4 Prosjektorganisering.....	23
6. Tidsplan	24
7. Økonomi	24

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

For verneområda som nasjonalparkstyret for Reinheimen har forvaltningsansvar for, er det i verneforskriftene nedfelt at det skal utarbeidas forvaltningsplan. I verneforskrifta for Reinheimen nasjonalpark, § 5, står følgjande:

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeidast ein forvaltningsplan med nærare retningsliner for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon, oppsyn mv. Forvaltningsplanen skal godkjennast av Miljødirektoratet.

Forvaltningsplan for Reinheimen og tilhøyrande verneområde er frå 2010, og er tilgjengelige som pdf dokument på nasjonalparkstyret si nettside: [Forvaltningsplan_100426 \(nasjonalparkstyre.no\)](https://www.nasjonalparkstyre.no/forvaltningsplan_100426)

Besøksstrategien for Reinheimen er eit vedlegg til forvaltningsplan, som vart godkjent av miljødirektoratet i 2019. Besøksstrategien er også tilgjengeleg på styret si nettside:

[Besoksstrategi-for-Reinheimen.pdf \(nasjonalparkstyre.no\)](https://www.nasjonalparkstyre.no/besoksstrategi-for-Reinheimen.pdf)

Forvaltningsplanane er også lagt inn som «skallplaner» i portalen «Forvaltningsplan på nett».

Kunnskapsgrunnlaget for gjeldande forvaltningsplanar er lagt i åra før planane ble godkjent. Gjeldande forvaltningsplanar er skrive ut frå ein situasjon som var gjeldande for om lag 15 år sidan. Gjeldande forvaltningsplanar har mange kartvedlegg, og disse er framstilt utan bruk av nye digitale GIS-verktøy. Miljødirektoratet har nå laga ein eiga løysning på nett «Forvaltningsplan på nett». Nye og reviderte forvaltningsplanar skal nå produserast og bli gjort tilgjengeleg i dette fagsystemet.

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har ansvar for å revidere forvaltningsplan. I vedtektene for nasjonalparkstyret pkt. 8.1 står det følgjande:

8.1 Forvaltningsplan

Styret skal utarbeide/revidere forvaltningsplan for verneområda. Oppstart av planarbeidet bør skje i dialog med Miljødirektoratet. Forvaltningsplanen skal utarbeidast innafor ramma av naturmangfaldlova og verneforskriftene. Forvaltningsplanen skal konkretisere korleis ein kan nå føremålet med vernet, og skal innehalde ein fleirårig tiltaksplan og ein besøksstrategi. Utkast til forvaltningsplan skal sendast til direktoratet for fagleg gjennomgang før høyring. Forvaltningsplanen skal godkjennast av Miljødirektoratet.

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har i møte 08.11.22, styresak 49/22 gjort slik vedtak:

Med heimel i vedtektene for nasjonalparkstyret for Reinheimen, pkt. 8.1, gjer nasjonalparkstyret for Reinheimen vedtak om å sette i gang arbeidet med revidering av forvaltningsplan for Reinheimen nasjonalpark og 6 landskapsvernområde; Ottadalen, Finndalen, Lordalen Romsdalen, Trollstigen og Tafjorden-Reindalen, og 5 naturreservat; Brettingsmoen, Vermedalen, Slettsvaet, Muldalslia og Einstullie.

Gjennom bestillingsdialogen med Miljødirektoratet skal det meldast inn behov for midler til gjennomføring av arbeidet med revidering av forvaltningsplan.

For å sikre god framdrift skal sekretariatet førebu ei sak til nasjonalparkstyret med forslag til prosjektplan for forvaltningsplanarbeidet. Vedtatt prosjektplan skal være utgangspunkt for melding om oppstart av planarbeidet, som skal sendast til kommunar, fylkeskommunar, grunneigarar, andre rettighetshavarar, og aktuelle brukargrupper.

Styret ber også om en vurdering av behovet for ein mindre revisjon av besøksstrategien samtidig i forvaltningsplanarbeidet.

1.2 Verneområde omfatta av planarbeidet

Ved rullering av forvaltningsplanane blir det lagt opp til at det lages egne forvaltningsplanar for alle verneområdene forvalta av nasjonalparkstyre for Reinheimen, jf. også fagsystemet «Forvaltningsplan på nett». Oversikt over verneområda er vist i tabell 1.

Tabell 1. Verneområde forvalta av nasjonalparkstyre for Reinheimen, etter Naturbase.

Verneområde (id)	Areal (daa)	Areal sum (daa)	Kommunar
Nasjonalpark (1)		1 969 000	
Reinheimen (VR00000786)	1 969 000		Lom, Rauma, Lesja, Skjåk, Vågå, Fjord
Landskapsvernområde (6)		634 000	
Ottadalen (VR00001833)	223 000		Lom, Skjåk, Vågå
Finndalen (VR00001832)	34 000		Lom, Vågå
Lordalen (VR00001834)	21 000		Lesja
Romsdalen (VR00002363)	136 000		Rauma, Fjord
Trollstigen (VR00002362)	146 000		Rauma, Fjord
Tafjorden-Reindalen (VR00002364)	74 000		Fjord
Naturresevat (5)		9 566	
Brettingsmoen (VR00001831)	5 750		Lom
Einstullie (VR00001879)	991		Skjåk
Vermedalen (VR00002353)	1 052		Rauma
Slettsvaet (VR00000784)	1 159		Rauma
Muldalslia (VR00000763)	614		Fjord
Sum		2 612 566	

1.3 Rammer for saksbehandlingen

I naturmangfoldlova §§ 35 og 36 står det bl.a.:

«Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Der det også er aktuelt med skjøtselsplan, skal den inngå i forvaltningsplanen.»

Vedtektene for nasjonalparkstyret for Reinheimen (frå 1.mars 2020):

«8.1 Forvaltningsplan

Styret skal utarbeide/revidere forvaltningsplan for verneområda. Oppstart av planarbeidet bør skje i dialog med Miljødirektoratet. Forvaltningsplanen skal utarbeidast innafor ramma av naturmangfoldlova og verneforskriftene. Forvaltningsplanen skal konkretisere korleis ein kan nå føremålet med vernet, og skal innehalde ein fleirårig tiltaksplan og ein besøksstrategi. Utkast til forvaltningsplan skal sendast til direktoratet for fagleg gjennomgang før høyring. Forvaltningsplanen skal godkjennast av Miljødirektoratet.

8.2 Skjøtsel og besøksforvaltning

Som forvaltningsstyresmakt skal styret ut frå naturmangfoldlova § 33 og verneføremålet i dei ein skilde verneforskriftene vurdere behov for og naudsynt gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging. Plan for skjøtsel og eventuell tilrettelegging skal, jf. §§ 35 og 36 siste ledd, inngå i en forvaltningsplan godkjent av Miljødirektoratet. Forvaltningstiltak vert sett i verk på eit kunnskapsbasert grunnlag i samsvar med vedtekne forvaltningsplanar/skjøtselsplanar.

Styret kan som forvaltningsstyresmakt leggje til rette for at verneområda sitt potensial for verdiskaping utnyttast innafor ramma av verneforskriftene og naturmangfoldlova. Dette skal skje gjennom konkrete forvaltnings- og skjøtselstiltak, fortrinnsvis i tråd med den delen av forvaltningsplanane som omhandlar besøksstrategi. Styret skal ikkje opptre som næringsaktør, men bør i denne samanhengen innleie til eit samarbeid med lokalt reiseliv/øvrig reiseliv, samt det autoriserte besøksenteret.

I veileder M-481 | 2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven (s.19) er det tatt inn noen føringer for utarbeiding av forvaltningsplan:

«Klima- og miljødepartementet har gitt utfyllende bestemmelser til saksbehandlingsreglene i eget rundskriv (Rundskriv T2/15 Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven). Rundskrivet gjelder ved opprettelse av nye verneområder. Så langt det passer gjelder rundskrivet også ved endring eller revisjon av eksisterende verneforskrifter, og ved utarbeidelse av forvaltningsplaner.» (Vår understreking)

I rundskriv T2/15 heter det bl.a.:

- *Alle som berøres av forslagene og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter på en tilfredsstillende måte. God gjensidig informasjon vil bidra til å dempe konflikter og øke forståelse for vernet.*
- *Hovedformålet med saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven er å sikre at saksbehandlingen i vernesaker skal være åpen og inkluderende ved at alle berørte parter trekkes inn i saken.*

- *Grunneiere og rettighetshavere vil ha konkrete rettigheter i det området som vurderes for vern, mens den berørte lokalbefolkningen er en videre krets av de som bor i nærheten av området som utredes for vern.*
- *Kommunene er sentrale samarbeidspartnere i verneplanprosesser, og det er viktig å vurdere vern i medhold av naturmangfoldloven i sammenheng med andre planer og aktivitet i kommunene,*

I tråd med Rundskriv T2/15 blir bestemmelser i naturmangfoldloven om saksbehandling lagt til grunn. I naturmangfoldloven §§ 41 til 43 er det fastsatt særskilte regler om saksbehandling ved opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven kap. V. Disse reglene gjelder i tillegg til forvaltningslovens generelle regler, og blir, så langt de passer, gjort gjeldende for arbeidet med forvaltningsplanen:

- **Naturmangfoldloven § 41. om saksbehandling:**
 - *«Når et arbeid med vern etter dette kapitlet tar til, skal det innenfor rammene av annet til tredje ledd samt §§ 42 og 43 legges til rette for en saksbehandling med best mulig samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, herunder utøvere av samisk kultur og utøvere av samisk næring, kommunen og fylkeskommunen, Sametinget og andre berørte myndigheter. ...»*
- **Naturmangfoldloven § 42 om kunngjøring av forslag:**
 - *«Vernemyndigheten skal kunngjøre verneforslaget, med de viktigste følger det antas å få, i minst én avis som er alminnelig lest på stedet. ... Grunneiere og rettighetshavere skal så vidt mulig underrettes ved brev og gis en rimelig frist for å komme med merknader før forslag utformes.*
 - *På et tidlig tidspunkt i saksforberedelsen, og i god tid før kunngjøringen, skal det søkes samarbeid med offentlige myndigheter, organisasjoner mv. som har særlig interesse i tiltaket. Utarbeidelse av forskrift skal skje i et samarbeid med berørte sentrale myndigheter.»*
- **Naturmangfoldloven § 42 høring:**
 - *Forslaget til forskrift skal sendes på høring etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 37. Om varsling av grunneiere og rettighetshavere gjelder reglene i forvaltningsloven § 16. Forslaget legges ut til offentlig ettersyn på minst ett lett tilgjengelig sted og kunngjøres i Norsk Lysingsblad og i minst én avis som er alminnelig lest på stedet.*
 - *Høringsforslaget skal beskrive området som forslaget omfatter, herunder verneformål og verneverdier, avgrensning av området og andre verdier enn naturverdier, samt de følgende forslaget antas å få, og gi en frist på minst to måneder for uttalelse.*
 - *Forslaget legges frem til uttalelse for kommunen, fylkeskommunen og berørte statlige fagorganer, og for Sametinget hvis verneforslaget berører samiske interesser.*
- **Naturmangfoldloven § 8 pålegger myndighetene å innhente og legge til grunn kunnskap om natur når det treffes beslutninger som berører naturmangfoldet.**

1.3 Fagsystem

I arbeidet med forvaltningsplan brukast tre ulike digitale fagsystem:

- Forvaltningsplan på nett (FPNV)
 - Her blir planen skriva, bl.a. om brukarinteresser, og retningslinene som skal knyttes til verneforskriftene.
 - Kart, bilete og figurer, skjøtselsplanar og besøksstrategiar blir lasta opp som vedlegg.
 - Allmennheita får tilgang til planen via en innsynsløysning på internett.
- Naturbase
 - Inneheld kart og faktaark om dei ulike verneområda.
- NatStat
 - Her registrerast truslar mot verneverdiene, bevaringsmål og opplegg for overvaking.

Det er en dynamisk kobling mellom «Forvaltningsplan på nett», Naturbase og NatStat. Relevant informasjon som ligger i Naturbase og NatStat blir automatisk lasta inn i forvaltningsplanen.

1.4 Kva er ein forvaltningsplan

I **Forvaltningsplan på nett for verneområde** (FPNV v.2.0) Brukerveiledning (Miljødirektoratet 10.06.20) står det:

«En forvaltningsplan er en praktisk veileder som skal bidra til beslutninger og bruk som sikrer vernet. Innenfor rammen av verneforskriften kan planen gi retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging mv., samt mål og tiltak for å ivareta verneverdiene.»

I **veileder M-481 | 2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven** er det tatt inn noen føringer for utarbeiding av forvaltningsplan (s.35):

Organisert ferdsel

- Gjennom forvaltningsplan skal det presiseres hvilke aktiviteter som er tillatt uten videre og hvilke aktiviteter som må ha særskilt tillatelse. Markslitasje og forstyrrelse av dyreliv gjør at særlig større arrangementer bør vurderes nærmere av forvaltningsmyndigheten. Dette må vurderes i forhold til verneformålet i det enkelte verneområdet og type aktivitet. Hvorvidt en organisert tur med f.eks. kajakk, kano eller robåt kan skade naturmiljøet vil være avhengig av både når aktiviteten skjer, i hvilken nasjonalpark eller i hvilket område av nasjonalparken aktiviteten foregår.

Organisert bruk av hest

- Enkeltpersoners bruk av hest skal være tillatt. Organisert bruk av hest skal normalt være tillatt på veier, samt traseer og områder som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. Aktuelle traseer og eventuelt områder skal således angis i forvaltningsplan. Organisert bruk av hest utenfor veg og slike angitte traseer skal da være søknadspliktig. Det er særlig hensynet til markslitasje som gjør det nødvendig å legge restriksjoner på denne typen organisert virksomhet.

Sykling

- Etter friluftsløven er sykling tillatt på veier og stier i utmark og ellers overalt på fjellet. Omfanget av terrengsykling i utmark er økende. Slik aktivitet kan føre til store skader og slitasje i terrenget. I følge forskriftsmalen for nasjonalparker skal sykling derfor kun være tillatt på veier, samt traseer og stier som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

Kommuneplan

- *Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for å styre utviklingen i randsoner inntil verneområder. Lovens § 11-8 tredje ledd bokstav c gir kommunen mulighet til å fastsette randsonen som hensynssone. I denne sonen kan det gis bestemmelser for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i verneområdet. Dette forutsetter at bestemmelsene fastsettes samtidig med fastsetting av verneforskrift for nytt område, ved revisjon av forskriften eller samtidig med ny forvaltningsplan eller ved revisjon av denne.*

Det kan ellers gis utdypende retningslinjer til de ulike bestemmelsene i verneforskriftene når det gjelder:

- Landskap, derunder byggetiltak
- Dyreliv
- Planteliv
- Ferdsel og Friluftsliv, derunder turstier og skiløyper
- Reiseliv
- Jord- og skogbruk
- Jakt- og fiske
- Motorferdsel, derunder eksisterende vegar
- Forureining
- Masseuttak
- Kulturminne
- Skjøtsel og tiltak
- Oppsyn.

I forvaltningsplanen skal det tas inn kortfattede beskrivelser av verneområdene om:

- Verneverdiar
- Naturstatus
- Brukarinteresser.

1.4.1 Endring av verneforskrifter

I samband med forvaltningsplanarbeidet kan det komme innspel som gjeld endring av verneforskriftene. Miljødirektoratet har myndigheit til å foreta endringar av uvesentleg art. Det vil typisk være retting av feil i verneforskrifta, som f.eks. at det manglar et gards- og bruksnummer o.l.

Forskriftsendringar eller vesentlege endringar av vernegrensene, som vil endre forvaltninga av et verneområde vil krevje ny kongeleg resolusjon. Ansvar for disse prosessane ligger til Miljødirektoratet og Statsforvalteren.

Fagsystema som skal nyttas ved framstilling av forvaltningsplanar har ikkje løysningar for å behandle innspel om forskriftsendringar. I den grad det kommer slike innspel, kan man legge disse samla fram i ein eigen sak for nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret kan her komme med en oppmoding til Statsforvalteren og Miljødirektoratet om ta innspela opp til vidare behandling.

1.5 Bevaringsmål

I arbeidet med forvaltningsplanen skal det settast konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand i verneområdet. Bevaringsmåla definerast i NatStat, mens overvakinga blir gjort i feltapplikasjonen NatReg. Bevaringsmåla i NatStat kan knyttes til tiltaka som er oppgjeve forvaltningsplanen sin tiltaksplan.

På Miljødirektoratet si nettside om NatStat står følgjande:

«Verneområdene er beskyttet mot skade og ødeleggelse. Likevel endres også vernet natur. Mange endringer er naturlige, mens andre forårsakes, direkte eller indirekte, av menneskelig aktivitet. Det kan f.eks. være fremmede arter som endrer det opprinnelige naturmangfoldet, inngrep som fører til tørrlegging eller gjengroing, eller ny naturbruk som endrer vegetasjon og artssammensetning.

I NatStat kan forvaltningsmyndigheten sette konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand innen et verneområde. Bevaringsmål, f.eks. knyttet til fremmede arter, skal overvåkes. Resultatet av overvåkingen fastslår om naturtilstanden er god, middels eller dårlig, og om bevaringsmålet er nådd. Innsynsløsning til NatStat gir oversikt over antall bevaringsmål, målt tilstand, og hvilke påvirkningsfaktorer (f.eks. fremmede arter) som følges opp av forvaltningsmyndigheten.»

2. Målet med forvaltningsplanarbeidet

Det blir her også vist til kap. 1.3

Målet med forvaltningsplanarbeidet er å oppdatere gjeldande forvaltningsplan i tråd med:

- ny framstilling og distribusjon av plandokumenta – «Forvaltningsplan på nett» - FPNV (versjon 2.0).
- endra kunnskapsgrunnlag
- endra bruk av verneområde
- at besøksforvaltning skal være et eget tema i forvaltningsplanene.
- at behovet for informasjon har auka og skjer på fleire plattformer.

Det blir særleg lagt vekt på følgjande forhold som viktige i revidering av forvaltningsplanen:

- fastsette bevaringsmål og status for verneverdiane.
 - Villrein
 - Viktige naturtypelokalitetar med aktiv skjøtsel
 - Hekkelokaliteter for rovfugl og våtmarksfugl
- lage entydige og samordnede retningslinjer for organisert ferdsel.
 - Definisjon og søknadsplikt
 - Vurdere soner og retningslinjer for organisert ferdsel, og organisert bruk av hest.
- Klargjere bruken av omgrepet «randsone», jf. ulik betydning i verneforskrift og gjeldande forvaltningsplan.
- Definisjon av ferdselsformer som er til skade (f.eks. kiting, paragliding, ultraløp, hundepøver, sykling, el-sykling)
- ha lik praksis og gjennomgang av praksis knytt til ulike typar turmål innanfor verneområdene
- Hva er et enkelt og tradisjonelt friluftsliv?
- lage entydige og samordnede retningslinjer for byggesaker i verneområdene.
 - Oppdatere bruk av aktuelle faguttrykk i tråd med plan- og bygningsloven / TEK17.
 - Utnyttingsgrad – samordne bruken av uttrykkane bebygd areal (BYA) og bruksreal (BRA)
 - Definisjon av vedlikehald av bygningar, ombygging/tilbygg på eksisterande bygg

- Gjerder.
- Terrasser, veranda og platting o.l.
- Byggeskikk, fasadar, materialbruk.
- plassering av båter og garnkasser ved fiskevatn
- vurdering av godkjente løyper og stigar.
 - Vurdere skilting og merking av nye stigar
 - Nye kanaliseringstiltak skal skje til utkanten av verneområda.
- Vurdere områder for ferdselsregulering etter verneforskrifta: «*Innenfor nærmere avgrensede deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan være til skade for naturmiljøet.*» Legge vekt på at ferdselsregulering skal gjelde for avgrensa områder og tidsrom. Det skal avklarast om eit slikt forslag har lokal tilslutning.
- skjøtsel og bruk av seterlandskapet.
- retningslinjer for motorferdsel i utmark.
 - ordning med leigekøyrarar
 - tal turar, køyrefristar/dato i ulike funksjonsområder villrein, trasear, maskinpreparering av skiløyper, anledning til å ta med person på lasset, rapportering, kjentmannsturar for hjelpekorps m.m.
- bruk av dronar og ny kommunikasjonsteknologi
- fiskekultivering
- forvaltning av kulturminne
- vurdere bruk av arealbrukssonar
- oppdatere gjeldande temakart (og lage nye temakart etter behov) med en tilfredsstillande og tidsmessig kvalitet.
- oppdatere kunnskapsgrunnlaget.
- saksbehandlingsrutinar, fastsetting av vilkår m.m.
- konsekvensar av klimaendringane for verneverdiane
- besøksforvaltning og besøksstrategiar.

Det er aktuelt å knytte bevaringsmål til

- leveområde for villrein
- urørtheit
- økosystem og biologisk mangfald
- naturtypar
- landskap
- kulturminne.

3. Aktørar

Det er lagt stor vekt på openheit og involvering i arbeidet med forvaltningsplan. Under er ei omtale av dei ulike aktørar i planprosessen.

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet skal gi:

- en fagleg godkjenning av utkast til forvaltningsplan før høvring
- endeleg godkjenning av forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet kan ellers bli kontaktet for veiledning i ulike spørsmål knyttet til planprosessen.

Miljødirektoratet er eier av portalen «Forvaltningsplan på nett», og vil gi opplæring i bruken av portalen.

Statens naturoppsyn

Statens naturoppsyn Reinheimen har oppsynet med verneområde, og vil være ein fagleg ressurs for prosjektleinga.

Statsforvaltarane i Innlandet og Møre og Romsdal

Statsforvalteren er formell høringspart.

Statsforvalteren kan ellers konsulteres i faglige spørsmål knyttet til planprosessen.

Innlandet og Møre og Romsdal fylkeskommunar

Fylkeskommunen er formell høringspart.

Fylkeskommunen er forvaltningsmyndighet etter kulturminnelova, og kan konsulteres om forvaltning av kulturminne i verneområdene.

Fylkeskommunen er planmyndigheit for Regional plan for Ottadalsområdet (Reinheimen-Breheimen villreinområde).

Kommunane

Kommunane er formelle høringspartar.

Verneområda ligg i Innlandet fylke med kommunane Lom, Vågå, Skjåk og Lesja. Verneområda i Møre og Romsdal fylke ligg i kommunane Rauma og Fjord.

Kommunane er viktige samarbeidspartar og aktørar. Dei har god lokalkunnskap, er forvaltningsmyndigheit, har mål og strategiar for samfunnsutvikling med eiga verkemiddelapparat.

Kommunane er viktige aktørar fordi det ofte er ein samanheng mellom det som skjer innanfor og utanfor verneområde.

Grunneigarar og fjellstyra

Grunneigarar og fjellstyre er formelle høringspartar. Arealet i verneområde består av både statsallmenning, bygdeallmenning, sameigar og private eigedommar. Grunneigarar og fjellstyre disponerer grunn og forvaltar ulike bruksrettar. Vernereglane og retningslinjer vil påverke råderetten over areala. Grunneigarar og fjellstyre må derfor involverast i planarbeidet.

Statsallmenningane har ein tredelt forvaltning:

- Statskog SF er grunneigarar.
- Fjellstyra, forvaltar ulike bruksrettar (seter, beite, jakt og fiske) etter i fjelloven.
- Allmenningsstyre, forvaltar skogen etter lov om skogbruk i statsallmenningane.

Innanfor verneområde er det fem statsallmenningar. En oversikt er gitt i tabell 2.

Tabell 2. Oversikt over statsallmenningar i verneområde, etter fjellstyrene.no og Innlandsgis.

Kommune	Statsallmenning	Fjellstyre	Verneområde
Lom, Vågå	Finndalen statsallmenning (159/1), forvalta av Finndalen fjellstyre.	Finndalen	Reinheimen nasjonalpark Finndalen landskapsvernområde Bretttingsmoen naturreservat Ottadalen landskapsvernområde

	Vårdalen statsallmenning (158/1), forvalta av Lom fjellstyre.	Lom	Ottadalen landskapsvernområde
Lesja	Lordalen statsallmenning (157/1) Forvalta av Lesja fjellstyre		Reinheimen nasjonalpark
Rauma, Fjord	Grytten statsallmenning (), Forvalta av Grytten fjellstyre og Voll statsallmenning, Forvalta av Voll fjellstyre	Grytten	Reinheimen nasjonalpark Romsdalen landskapsvernområde Trollstigen landskapsvernområde
Fjord	Norddal statsallmenning, () Forvalta av Norddal fjellstyre	Norddal	Reinheimen nasjonalpark Trollstigen landskapsvernområde

Innenfor nasjonalparken er det mange private eiendommer. I tabell 3. er det gitt en oversikt over gårds- og bruksnummer for de ulike verneområdene.

Tabell 3. Oversikt over gårds- og bruksnummer for dei ulike verneområda. (gnr./bnr. – etter verneforkriftene)

Kommune	Verneområde	Eigendommer (NB! sletta reg.nr. og lagt til nye etter grensejustering)
Lom	Reinheimen NP	159/1
	Finndalen LVO	159/1, 65/1
	Brettingsmoen NR	159/1
	Ottadalen LVO	20/1, 21/2, 25/1, 34/3, 35/1, 76/1, 76/2, 77/1, 77/2, 77/4, 78/1 , 78/2, 78/17, 82/1, 82/3, 82/4, 82/6, 82/7, 83/1, 84/1, 84/4, 88/2, 89/1, 90/1, 91/1, 92/1, 93/1, 94/1, 94/2, 94/3, 94/4, 95/1, 96/1 , 97/1, 98/1, 99/1, 102/1 , 158/1, 159/1 og 160/1.
Vågå	Reinheimen NP	26/1, 31/1, 55/1 og 201/1
	Finndalen LVO	55/1, 159/1 og 201/1
	Ottadalen LVO	159/1, 188/1 og 190/1
Skjåk	Reinheimen NP	246/1
	Ottadalen LVO	42/1, 46/1, 60/1, 61/1, 62/1, 62/2, 63/2, 71/1, 71/2, 73/1, 74/1, 75/1, 75/2, 76/1, 76/2, 76/3, 77/1, 78/1, 78/5, 79/1, 79/2, 80/1, 81/1, 82/1, 82/2 246/1, 246/33, 246/34, 246/35
	Einstullie NR	246/1
Lesja	Reinheimen NP	1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 3/5, 3/18, 1/13, 2/1, 2/16, 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 2/7, 2/9, 2/10, 2/11, 2/13, 2/15, 2/17, 2/43, 2/44, 2/50, 2/62, 3/1, 3/3, 3/4, 3/7, 3/8, 3/9, 3/10, 3/11, 3/12, 3/13, 3/15, 3/16, 3/17, 3/19, 3/20, 3/21, 3/26, 4/1, 4/2, 4/3, 4/4, 4/5, 4/6, 4/7, 4/8, 4/9, 4/10, 4/11, 4/12, 4/14, 4/15, 4/20, 4/23, 4/24, 4/27, 4/28, 4/29, 4/30, 5/2, 5/3, 5/5, 6/1, 6/2, 6/3, 6/4, 6/5, 6/7, 6/8, 6/23, 7/1, 7/2, 7/3, 7/7, 7/5, 8/1, 8/2, 8/3, 9/1, 9/2, 9/3, 9/5, 9/6, 9/8, 10/1, 10/3, 10/4, 10/11, 10/15, 11/1, 11/2, 11/3, 11/5, 11/9, 11/12, 11/24, 12/1, 12/3, 12/4, 12/5, 12/20, 13/1, 13/2, 13/7, 14/1, 15/1, 15/2 16/1, 16/2, 16/4, 17/1, 17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 17/6, 17/7, 17/8, 17/11, 17/12, 17/13, 17/64, 18/1, 19/1, 20/1, 21/1, 22/1, 23/1, 23/2, 24/2, 24/1, 25/1, 25/2, 26/1, 26/2, 26/3, 26/7, 27/1, 27/4, 28/1, 28/2, 29/1, 29/2, 29/4,

		<p>30/1, 30/2, 31/1, 31/4, 31/5, 32/1, 32/2, 32/10, 33/1, 34/1, 34/8, 35/1, 35/2, 35/3, 35/5, 35/6, 36/1, 36/2, 37/1, 37/2, 37/4, 37/5, 37/10, 37/31, 37/32, 37/33, 37/34, 37/50, 37/54, 38/1, 38/2, 38/3, 39/1, 40/1, 40/5, 41/1, 41/2, 42/1, 42/2, 43/1, 43/3, 44/1, 45/5, 46/1, 46/3, 46/2, 48/1, 48/2, 48/3, 49/1, 49/2, 49/4, 50/1, 51/2, 52/1, 52/2, 53/1, 53/2, 53/3, 54/1, 54/2, 55/1, 56/1, 56/2, 56/4, 56/10, 57/1, 57/2, 57/3, 57/12, 58/1, 59/1, 59/6, 60/1, 61/1, 61/2, 61/3, 61/6, 62/1, 62/2, 63/4, 64/7, 62/3, 62/4, 62/5, 62/6, 62/7, 63/1, 63/2, 63/3, 64/1, 64/2, 64/3, 64/4, 64/5, 64/6, 64/9, 64/10, 64/11, 64/14, 65/1, 65/2, 65/3, 65/4, 65/5, 65/6, 65/7, 65/8, 65/9, 65/10, 65/11, 65/12, 65/13, 65/16, 66/1, 67/1, 68/1, 68/2, 68/3, 68/4, 68/5, 68/6, 69/1, 69/2, 69/4, 70/1, 70/2, 71/1, 71/2, 71/3, 71/4, 71/12, 72/1, 72/3, 73/1, 73/3, 73/4, 73/5, 73/7, 73/15, 73/17, 73/18, 73/19, 73/20, 73/21, 73/22, 73/23, 74/1, 75/1, 76/1, 2, 77/1, 78/1, 79/1, 80/1, 82/1, 83/1, 84/1, 85/1, 85/2, 86/1, 87/1, 89/2, 88/1, 88/5, 88/2, 88/3, 89/1, 89/3, 89/5, 89/6, 89/7, 90/1, 90/2, 90/4, 90/5, 90/6, 90/8, 90/14, 90/16, 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 92/1, 92/2, 92/3, 93/1, 93/2, 94/1, 94/2, 95/1, 95/2, 96/1, 96/2, 96/3, 96/6, 97/1, 97/2, 97/5, 98/1, 99/1, 99/2, 99/5, 100/1, 100/2, 100/3, 100/4, 100/9, 100/15, 100/17, 100/21, 100/25, 100/33, 101/1, 101/2, 101/3, 101/4, 102/1, 102/3, 102/4, 102/5, 102/7, 102/8, 102/9, 102/10, 102/11, 102/15, 102/16, 102/17, 102/20, 102/24, 102/42, 102/60, 103/1, 103/3, 103/4, 103/5, 103/6, 103/7, 104/1, 104/2, 104/3, 104/4, 104/5, 104/6, 104/7, 104/8, 104/11, 105/1, 105/2, 105/3, 105/4, 105/5, 105/6, 105/7, 106/1, 106/2, 106/6, 107/1, 108/1, 108/2, 108/3, 109/1, 109/2, 109/3, 109/5, 109/6, 110/1, 110/2, 110/4, 110/5, 111/1, 111/2, 111/4, 111/5, 111/8, 112/1, 112/2, 113/1, 113/2, 113/3, 113/4, 113/5, 113/9, 114/1, 114/3, 114/4, 114/5, 114/6, 115/1, 115/2, 115/3, 115/11, 116/1, 116/2, 116/4, 116/6, 117/1, 117/2, 117/3, 117/5, 117/6, 117/7, 117/9, 117/19, 117/20, 117/21, 118/1, 118/2, 118/3, 119/1, 119/2, 119/3, 120/1, 120/2, 120/3, 120/4, 120/5, 120/9, 121/1, 121/2, 121/3, 121/5, 121/17, 121/18, 122/1, 122/4, 123/1, 124/1, 124/2, 124/3, 124/4, 124/5, 124/6, 124/7, 124/11, 125/1, 125/2, 125/3, 125/4, 125/7, 126/3, 126/4, 126/6, 126/7, 126/15, 127/1, 127/2, 127/6, 128/4, 128/1, 128/2, 128/3, 129/1, 129/2, 129/4, 130/1, 131/1, 132/1, 133/1, 133/2, 133/3, 133/4, 133/5, 133/6, 133/7, 133/9, 133/14, 134/1, 134/3, 134/4, 134/5, 134/6, 134/8, 135/1, 135/5, 135/6, 135/11, 135/12, 135/13, 135/14, 135/28, 135/29, 135/30, 136/1, 136/2, 136/3, 136/4, 136/6, 136/15, 137/1, 137/2, 137/3, 137/4, 137/5, 137/6, 137/8, 137/9,</p>
--	--	---

		138/1, 138/2, 138/3, 139/1, 139/2, 139/3, 139/4, 139/7, 139/8, 139/11, 139/12, 139/15, 140/1, 140/2, 140/3, 140/4, 140/6, 140/7, 140/8, 140/10, 140/12, 140/15, 141/1, 141/2, 141/3, 141/6, 143/1, 143/2, 146/1, 147/1, 148/1, 157/1
	Lordalen lvo	157/1
Rauma	Reinheimen NP	3/1, 3/5, 8/1, 8/2, 8/3, 8/4, 9/1, 9/2, 9/6, 9/7, 9/9, 10/1, 10/2 , 10/3, 10/6 , 13/1, 65/2, 70/1, 70/2, 70/4, 70/6, 71/1, 71/2, 71/3, 71/4, 71/6, 71/9, 72/1, 82/1, 82/2, 82/3, 82/4, 82/5, 82/6, 82/7, 82/8, 82/9, 82/10, 82/11, 82/12, 82/20, 82/21, 82/22, 82/26, 82/39, 82/40, 83/1, 83/2, 83/3, 83/4, 83/5, 83/6, 83/7, 83/8, 83/9, 83/10 , 83/11, 83/12, 83/13, 83/14, 83/15, 83/16, 83/17, 85/1, 85/2, 85/3 , 85/5, 85/6, 85/8, 85/9, 85/10, 85/11, 85/24, 85/28, 85/30, 85/33, 87/1 , 88/1, 88/2 , 88/3 , 88/4 , 88/9 , 89/1, 89/2, 90/1, 90/3, 90/4 , 90/5 , 90/6, 90/10 , 90/11, 90/12, 90/15, 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 91/6 og 202/3.
	Romsdalen LVO	12/1, 12/2, 12/3, 12/4, 12/5, 12/10, 13/1, 13/2, 16/1, 16/2, 16/3, 16/4, 16/5, 18/3, 65/1, 65/2, 65/3, 66/1, 66/3, 66/5, 66/7 , 67/4, 67/7, 69/2, 69/3, 69/4, 69/6, 69/7, 69/20 , 69/25, 70/1, 70/2, 70/4, 70/6, 70/7, 71/1, 71/2, 71/3, 71/4, 71/5, 71/6, 71/7, 71/9, 71/13 , 71/14, 72/1, 72/2 , 72/3 , 72/4 , 72/5, 72/8 , 72/9, 72/10, 72/11, 72/12, 72/13, 72/14, 72/15, 72/16 , 72/17, 72/18 , 72/19, 72/20 , 72/21, 72/23, 72/25, 72/26, 78/1 , 79/1, 79/2, 79/3, 79/6, 79/9, 79/12, 79/16, 79/17, 79/35, 80/1, 80/2, 81/1, 81/2, 82/1, 82/2, 82/3, 82/4, 82/5, 82/6, 82/7, 82/8, 82/9, 82/10, 82/11, 82/12, 82/22, 82/23 , 82/24 , 82/25 , 82/26 , 82/27, 82/28, 82/29 , 82/30, 82/31, 82/32, 82/33 , 82/34, 82/35 , 82/36, 82/37, 82/39, 82/40, 82/41, 82/48, 82/49, 82/50, 82/51, 82/52, 83/1, 83/2, 83/3, 83/4, 83/5, 83/6, 83/7, 83/8, 83/9, 83/10 , 84/1, 84/2, 84/3, 84/4, 84/9 , 84/10 , 84/11 , 85/1, 85/2, 85/3, 85/4, 85/5, 85/6, 85/8, 85/9, 85/10, 85/11, 85/21, 85/24, 85/28, 85/30, 85/31, 85/33, 85/34 , 85/35 , 85/36 , 85/37 , 85/39 , 85/40 , 85/41 , 85/42 , 85/44, 85/45 , 86/1 , 87/1 , 88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/9, 88/13, 88/14, 88/15, 89/1, 89/2, 90/1, 90/2, 90/3, 90/4, 90/5, 90/6, 90/10, 90/11, 90/12, 90/13 , 90/14 , 90/15, 90/16, 90/17 , 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 91/6, 91/8 , 91/9 , 91/10 og 202/3
	Trollstigen LVO	3/1, 3/5, 3/143, 3/147, 3/204, 6/1, 6/2, 6/3, 6/4, 6/5, 6/6, 6/8, 6/9, 6/10, 8/1, 8/2, 8/3, 8/4, 8/33, 9/1, 9/2, 9/3, 9/6, 9/7, 10/1, 10/2, 10/3, 9/50, 10/1, 10/2, 10/3, 94/1, 95/1, 95/2, 95/3, 96/1, 96/2, 96/3, 96/4, 96/7, 97/1, 97/2, 97/3, 97/4, 97/5, 97/8, 97/9, 97/12, 97/16, 98/1, 98/2, 98/3, 98/4, 98/5, 98/6, 98/7, 98/8, 99/1, 99/2, 99/3, 99/4, 99/6, 99/7, 99/8, 99/9, 99/11, 99/13, 99/14, 99/15, 99/16, 99/17, 99/19, 99/20,

		99/21, 99/24, 99/25, 99/26, 99/29, 99/33, 99/37, 100/1, 100/2, 100/3, 100/4, 100/5, 101/2, 102/1, 102/2, 102/3, 103/1, 104/2, 104/6, 104/10, 104/14, 104/15, 202/1, 202/3, 202/5
	Vermedalen NR	72/1 og 85/10
	Slettsvaet NR	69/3,4,6,7, 72/1, 88/1.
Fjord	Reinheimen NP	12/1,12/2, 12/3, 14/1, 14/2, 14/5, 15/2, 17/1,17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 17/6, 17/7, 17/8, 18/1, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 19/1, 19/2, 19/3, 20/1, 20/2, 20/4, 23/1, 23/2, 23/3, 24/1, 24/2, 25/1, 25/2, 25/3, 25/4, 36/1, 36/2, 37/1, 37/2, 37/3, 37/4, 37/5, 37/6, 37/7, 37/8, 37/12, 40/1, 40/2, 40/6, 40/8, 40/9, 40/10 og 80/1.
	Romsdalen LVO	80/1
	Tafjorden-Reindalen LVO	14/1, 14/2, 14/5, 15/2, 17/1, 17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 17/6, 17/7, 17/8, 18/1, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 19/1, 19/2, 19/3, 20/1, 20/2, 20/4, 23/1, 23/2, 23/3, 24/1, 24/2, 29/1, 29/2, 30/1, 31/1, 31/3, 32/1, 32/2, 32/3, 32/4, 33/1, 33/2, 33/3, 34/1, 34/2, 34/4, 35/1, 35/2, 35/7, 36/1, 36/2, 36/4, 37/1, 37/2, 37/3, 37/4, 37/5, 37/6, 37/7, 37/8, 37/12, 37/202, 38/1, 38/2, 39/1, 40/1, 40/2, 40/6, 40/8 og 40/9 40/7, 41/1, 41/2
	Trollstigen LVO	9/1, 9/2, 9/3, 9/4, 9/6, 9/8, 9/9, 10/1, 10/2, 10/3, 10/4, 10/5, 10/8, 10/11, 10/12, 11/1, 11/2, 11/3, 11/4, 11/5, 11/6, 11/7, 11/8, 11/9, 12/1, 12/2, 12/3, 12/4, 13/1, 13/2, 13/3, 13/4, 13/5, 14/1, 14/2, 14/5, 15/1, 15/2, 15/4, 15/9, 16/1, 16/2, 16/3, 16/4, 17/1, 17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 17/6, 17/7, 17/8, 18/1, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 20/1, 20/2, 20/4, 25/1, 25/2, 25/3, 25/4, 25/7, 25/10, 26/1, 26/2, 26/3, 26/4, 26/5, 26/6, 26/7, 26/8, 26/9, 26/10, 26/11, 26/12, 26/13, 26/14, 26/15, 26/16, 26/17, 26/18, 26/19, 26/21, 26/22, 26/23, 26/24, 26/26, 26/31, 26/33, 80/1 og 81/1
	Muldalslia NR	36/felles (1-3), 37/1-8

Næringsdrivande

Innanfor verneområde er det i hovudsak to typar næringsdrivande:

- Landbruk
- Reiseliv

Landbruk

Landbruket er av dei viktigaste brukarinteressene i verneområda, der utmarka er viktig for slått og beite. Ved sidan av jakt og fangst er landbruket den bruken med lengst historie i verneområda.

Grunneigarar og representantar for næringa må være høyringspartar, og konsulterast i planprosessen.

Former for landbruksverksemd:

- Gardsdrift, med bygningar
- Seterdrift, med bygningar
- Utmarksbeite
- Nydyrking til slått og beite
- Skogbruk

- Sal av jakt og fiske
- Gardsturisme
- Beitebruk, sjå eiga oversikt nedanfor.

Landbruksnæring er vanlegvis knytt til ein grunneigedom. Det blir da vist til oversikten i tabell 3, og avsnitta lenger ned om lag og organisasjonar.

Grunneigarlag – Ikkje fullstendig liste, manglar svar frå Fjord, og Rauma kommune

I mange tilfelle er enkelteigedomar for små til å kunne å bli tildelt fellingsrett etter viltlova. Sal av jakt og fiske blir derfor ofte organisert i eigne grunneigarlag. Ein oversikt over aktuelle grunneigarlag er vist i tabell 4.

Tabell 4. Grunneigarlag i verneområda

Kommune	Grunneierlag	Verneområde
Lom	Lia grunneigarlag	Ottadalen Ivo
	Stavbrekka grunneigarlag	
Vågå	Skårvangen grunneigarlag	Ottadalen Ivo, Finndalen Ivo, Reinheimen NP
	Sjårdalen grunneigarlag	
	Slådalen grunneigarlag	
	Nordherad grunneigarlag	
Lesja	Lesjaskog heimrast/Lesjaskog viltlag	Reinheimen NP
	Lesja heimrast	
	Lesja grunneigarlag	
Skjåk	Skjåk Almanning	Reinheimen NO, Ottadalen LVO
Rauma	Tunga sameie	Romsdalen Ivo, Reinheimen NP
	Kabben og Hånådalen sameie	
	Fremre Brøste sameie	
	Medalen grunneierlag	
	Vermedalen	
	Øverdalen grunneigarlag	
	Istra Vilt og Fiskarlag	
	Andre i Rauma?	
Fjord	Tafjorden	Tafjorden-Reindalen Ivo
	Øvstestølen Seterlag	Trollstigen Ivo
	Muldalslia veglag	Muldalslia NR, Tafjorden-Reindalen Ivo
	Grønningsætra	Trollstigen Ivo

Beitebruk

Innanfor verneområde er beitebruken organisert i 11 ulike beitelag Ein oversikt er vist i tabell 5. Beitelaga er høyringspartar, og må konsulterast i planprosessen.

Tabell 5. Oversikt over beitelag innenfor verneområdene (kommunal Landbruksforvaltning, NIBIO, Kilden 11.01.21).

Beitelag	Kommune	Verneområde
Skjåk beite- og sankelag	Skjåk, Lom	Reinheimen NP, Ottadalen LVO, Finndalen LVO
Lia beitelag	Lom	Ottadalen LVO
Skårvangen beitelag	Vågå	Reinheimen NP
Nordherad beitelag	Vågå	Ottadalen LVO
Lesjaskog beitelag	Lesja	Reinheimen NP
Vestsida beitelag, Slådalen - Lora	Lesja	Reinheimen NP
Lordalen beitelag	Lesja	Lordalen LVO, Reinheimen NP
Ulvådalen sausankerlag	Rauma	Reinheimen NP
Vestre Rauma beitelag	Rauma	Romsdalen LVO
Verma beitelag	Rauma	Romsdalen LVO
Valldal og Fjørå beitelag	Fjord	Trollstigen LVO, Reinheimen NP, Tafjorden-Reindalen LVO

Reiseliv

Reiselivets organisasjonar og verksemder er høyringspartar, og må involverast i planprosessen.

Reiselivsnæringa tilbyr ulike produkt knytt til nasjonalparken, som f.eks.

- Overnatting
- Servering
- Aktivitetar og guida turar
- Utleige av utstyr m.m.

Gjennom sine tilbod, og ikkje minst ved aktiv marknadsføring, trekker reiselivet mange besøkande til nasjonalparken. Derfor er det viktig å involvere reiselivet i arbeidet med forvaltningsplan.

Reiseliv er i hovudsak organisert i tre destinasjonsselskap:

- Nasjonalparkriket Reiseliv AS (Lom, Skjåk, Vågå, Lesja)
- Visit Jotunheimen (Lom, Vågå)
- Visit Nordvest (Rauma, Fjord)
- Romsdal reiseliv og Visit Ålesund og sunnmøre (Rauma, Fjord)
-

Ein oversikt over aktuelle bedrifter er vist i tabell 6. Det kan også vera aktørar som ikkje har adresse i regionen.

Tabell 6. Oversikt over dei aktuelle reiselivsbedrifter, destinasjonsselskap i og rundt verneområda. (Kjelde: Reiselivskartlegging 2018, besøksstrategi Reinheimen)

Næring og reiseliv	Nettside	E-post	Adresse
Destinasjonsselskap			
VisitNorway	www.visitnorway.com	webmaster@visitnorway.com	0158 Oslo
Fjord Norway	https://no.fjordnorway.com/	info@fjordnorway.com	5014 Bergen
Visit Nordvest	https://www.visitnorway.no/reisemal/vestlandet/nordvest/	info@visitnorthwest.no	6413 Molde
Visit Ålesund og Sunnmøre	https://www.visitmr.com/alesund-sunnmore	info@visitaalesund.com	6002 Ålesund
Romsdal reiseliv SA	Se Visit Nordvest	anita@nordveggen.no	v/Anita Buckley
Nasjonalparkriket reiseliv	https://www.nasjonalparkriket.no	info@nasjonalparkriket.no	2670 Otta
Visit Jotunheimen	https://visitjotunheimen.no/	info@visitjotunheimen.no	2686 Lom
Besøk/ informasjonssenter			
Norsk fjellsenter	http://www.norskfjellsenter.no	post@norskfjellsenter.no	2686 Lom
Norsk Tindesenter	http://tindesenteret.no/	post@tindesenteret.no	6300 Åndalsnes
Lesja Bygdemuseum	http://www.gudbrandsdalsmusea.no/avdelinger/lesjabygdemuseum		2665 Lesja
Lom Bygdamuseum	http://gudbrandsdalsmusea.no/index.php?p=avdelinger/prest haguen		2686 Lom
Aktivitetsselskap			
Valldal Naturopplevingar	http://valldal.no/	post@valldal.no	6210 Valldal
Valldal aktivitetspark	http://www.valldalaktivetspark.no	6210 Valldal	
Hvitserk Eventyrreiser AS	https://www.hvitserk.no/	info@hvitserk.no	0274 Oslo
Fjellguide.no	http://www.fjellguide.no/norgeforing/	post@fjellguide.no	
RomsdalLodge	http://www.romsdallodge.com/	post@romsdallodge.com	6300 Åndalsnes
Norsk Fjellfestival	http://norskfjellfestival.no/hovedsiden/	post@norskfjellfestival.no	6300 Åndalsnes
Hotel Aak	http://www.hotelaak.no/	booking@hotelaak.no	6300 Åndalsnes
DNT Sunnmøre	https://aast.dnt.no/	info@aast.no	6001 Ålesund
DNT Romsdal			
DNT Oslo og Omegn	https://www.dntoslo.no/	turinfo@dntoslo.no	0101 Oslo
DNT Gudbrandsdalen	https://gudbrandsdalen.dnt.no/	gudbrandsdalen@dnt.no	2640 Vinstra
Bjorli utvikling			

Bjorli og Rånå grendeutvalg			
Lom & Skjåk Adventure	http://www.lsadventure.no/	post@lsadventure.no	2690 Skjåk
Aktiv Hest i Lesja	https://www.facebook.com/akti vhestilesja/	ranseth@yahoo.com	2665 Lesjaverk
Ræin Adventure AS			
Sagelva vasskraftsenter	http://sagelva.net/hovedmeny/velkommen.html	sagelva.kontakt@gmail.com	
OVERNATTINGSTILBOD I KOMMUNANE			

FJORD			
Juvet Landskapshotell	http://www.juvet.com/no	knut@juvet.com	6210 Valldal
Jordbærstova	http://www.jordbarstova.no/	post@jordbarstova.no	6210 Valldal
Petrines Gjestgiveri	http://www.petrines.com/	petrines@petrinesg.no	6214 Norrdal
Valldal Fjordhotell	http://www.classicnorway.no/h otell/valldal-fjordhotell/	post@valldalfjordhotell.no	6210 Valldal
Fjellro turisthotell	http://fjellro.no/	post@fjellro.no	6210 Valldal
Valldal camping	http://valldalcamping.no/	post@valldalcamping.no	6210 Valldal
Gjerde Camping	www.gjerde-camping.no	gjcamp@online.no	6210 Valldal
Muri Hytteutleige	www.murihytteutleige.no	post@murihytteutleige.no	6210 Valldal
Tafjord Camping	http://www.tafjord-camping.no/	6213 Tafjord	
Tafjord Båthavn- og camping	http://t-b-b.no/	post@Tafjord-hamncamping.no	6213 Tafjord
Elvebakken camping	http://www.adsearch.no/comp any/3733-ElvebakkenCamping.html	kaller@online.no	6213 Tafjord
Meretes garden		life@meretesgarden.no	
RAUMA			
Trollstigen camping og gjestegård	http://trollstigen.no/nb/hjem/	info@trollstigen.no	6300 Åndalsnes
Trollstigen resort	https://www.facebook.com/troll stigenresort/	hanne.kroken@hotmail.com	6300 Åndalsnes
Mjelva Camping og hytter	http://www.mjelvacamping.no/	mjelva@eunet.no	6300 Åndalsnes
Åndalsnes camping og motell	http://www.andalsnescamping.net/	epost@andalsnescamping.no	6300 Åndalsnes
Grand Hotel Bellevue	http://www.grandhotel.no/delu xe/home/	booking@grandhotel.no	6300 Åndalsnes
Hotel Aak	http://www.hotelaak.no/	booking@hotelaak.no	6300 Åndalsnes
Trollveggen Camping	http://www.trollveggen.com/	post@trollveggen.com	6300 Åndalsnes
Skiri Gård	http://www.skirigard.no/	ajskiri.online.no	6300 Åndalsnes
Fremre Brøste sameie			
Nordre Flatmark Gård	https://nordre flatmark.no/	post@nordre flatmark.no	6300 Åndalsnes

Villa Verma	https://www.villaverma.no/	tore.klokk@gmail.com	6330 Verma
Setnes Feriesenter	http://visitsetnes.com/joomla/n o/	info@visitsetnes.com	6300 Åndalsnes
Nora Gård	http://noragard.com/	l-nora@online.no	6300 Åndalsnes
Åndalsnes hytteutleie	http://www.andalsneshytteutleie.no/	andalsnes.hytteutleie@gmail .com	6310 Veblungsnes
Grytten Fjellstyre	daroa@online.no	6301 Åndalsnes	
LESJA			
Kolstad Gard	http://www.kolstadgard.no/ove rnatting-lesj/	post@kolstadgard.no	2665 Lesja
Lesjaskogvatnet camping	http://lvcamp.no/norsk/	post@lvcamp.no	2668 Lesjaskog
ViggaVekst	https://www.viggavekst.no/	ugeir@online.no	2666 Lora
Aaheim camping	http://www.oricoaheim.no/ind ex.php/camping	ola@oricoaheim.no	2665 Lesja
Traasdahl hyttetun	https://www.traasdahl.no/	post@traasdahl.no	2668 Lesjaskog
Lesja Fjellstyre	http://www.lesja-fjellstyre.no/	lesja@fjellstyre.no	2665 Lesja

Lesjaskog Viltlag og Lesjaskog Heimrast	http://www.lesjaskogjakt.no/	perskott@bbnett.no	2668 Lesjaskog
Bjorli			
Bjorli Booking	www.bjorli-booking.no	post@bjorlibooking.no	2669 Bjorli
Bjorli Camping	www.bjorlicamping.no	booking@bjorlicamping.no	2669 Bjorli
Bjorliheimen Hotell og Hytter	www.bjorliheimen.no	slianes@bjorliheimen.no	2669 Bjorli
Bjorli fjellstuer by Classic Norway			
Bjorli apartment			
Bjorli vintercamping	https://www.bjorlivintercamping.no/	post@bjorlivintercamping.no	2669 Bjorli
VÅGÅ			
Villa Hotell			
Vågåvatnet feriesenter	https://www.vagavatnet.no/	post@vagavatnet.no	2680 Vågå
Smedsmo camping og fritid	http://www.smedsmo.no/	2680 Vågå	
Finndalen Fjellstyre	http://www.vaga-fjellstyre.no/	finndalen@fjellstyrene.no	2680 Vågå
LOM			
Fossheim Hotell	http://www.fossheimhotel.no/	resepsjon@fossheimhotel.no	2686 Lom
Fossberg Hotell	http://fossberg.no/	booking@fossberg.no	2686 Lom
Norddal Turistsenter	http://www.nordalturistsenter.no/	booking@nordalturistsenter.no	2686 Lom

Øyen Camping	https://www.visitnorway.no/listings/%C3%98yencamping/176051/	oeoeyen@online.no	2686 Lom
Lom Camping	http://fossberg.no/lomcamping/	booking@lomcamping.no	2686 Lom
SKJÅK			
Gjeilo Camping	http://gjeilocamping.no/	post@gjeilocamping.no	2690 Skjåk
Furuly Camping	http://www.furulycamp.no/	post@furulycamp.no	2693 Nordberg
Bispen Camping	https://www.nafcamp.no/campingsplasser/1369-BispenCamping	bispen@online.no	2690 Skjåk
Storøya Camping	http://storoyacamping.blogspot.no/	post@storoyacamping.com	2690 Skjåk
Øyberg Sæter og Camping			
Grotli Høyfjellshotell	http://www.grotli.no/	post@grotli.no	2695 Grotli
Mogard	http://www.mogard.no/	info@mogard.no	2690 Skjåk
Dønfoss Camping	http://www.donfoss camping.no/	info@donfoss camping.no	2693 Nordberg
Pollfoss hotell og gjestehus	http://www.pollfoss.com/nb/	pollfoss@online.no	2693 Nordberg
Billingen seterpensjonat	http://billingen.no/	stensgaa@online.no	2690 Skjåk
Skjåk Almenning	http://www.skjakalmenning.no/	firmapost@skjakalmenning.no	2690 Skjåk

Utmarksnæring

Reinheimen-Breheimen villreinutval

Reinheimen-Breheimen villreinutval er ein samanslutning av grunneigarar og rettighetshavarar for forvaltning av villrein, sal av jaktkort og gjennomføring av villreinjakta.

Fjellstyre og grunneigarlag, grunneigarar

Aktørane har ulike tilbod av storviltjakt, småviltjakt, fiske og utleie av hytter og buer.

Bomvegar i LVO

- Lordalsvegen
- Finndalsvegen
- Brøste-Tunga

- Furuholtsvegen
- Vegen inn Vermedalen
- Slådalsvegen

Hovudvegar, jernbane kring Reinheimen

Bane Nor – Raumabanen, Romsdalen Ivo

E 136 –Bjorli – Åndalsnes, Romsdalen Ivo

FV 63 – Nasjonal turistveg, Trollstigen-Geiranger, Trollstigen Ivo

Lag og organisasjonar

Frivillige lag og organisasjonar ulike grupper som kan være brukarar av nasjonalparken. Disse forvalter brukerne sine interesser, og blir talerør for ulike interesser. Viktige lag og organisasjonar er:

- Forum for natur og friluftsliv – Innlandet og Møre og Romsdal
- DNT Sunnmøre, DNT Romdal, DNT Gudbrandsdalen og DNT Oslo og Omegn
- Oppland NJFF
- Møre og Romsdal NJFF
- Innlandet bondelag
- Oppland bonde- og småbrukerlag
- Oppland sau og geit
- Allskog
- Mjøsen skog
- Lokale turlag, gjelder også løypelag

Andre aktører

Reinheimen-Breheimen Villreinnemnd

Villreinnemndene er opprettet i forskrift om hjortevilt § 21 Om villreinnemndene:

«Villrein i alle villreinområder med areal i to eller flere kommuner skal forvaltes av ei villreinnemnd. Villreinnemnda skal arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og dens leveområder i samsvar med naturmangfoldloven og viltloven.

Det skal være ni villreinnemnder

...

Norsk fjellsenter i Lom

Norsk fjellsenter har vore autorisert besøkssenter for Reinheimen nasjonalpark sidan 2007, og har ansvaret for å formidle relevant kunnskap om natur- og kulturverdiar knytt til dei store verneområda

Norsk tindesenter i Åndalsnes

Besøkssenter i Åndalsnes, og har utstilling knytt til bratt friluftsliv, kafe og klatrevegg.

Statens vegvesen

Statens vegvesen har ansvar for europa- og riksvegnettet. Her ligg også ansvar for avkøyringar og rasteplassar, samt sekretariat for Nasjonale Turistveger.

Forsvaret

Gjelder forsvarrets operative virksomhet, samt forespørslar og gjennomføring av øvelser.

Pilegrimsleden

Tilrettelagde for vandringar langs den gamle pilegrimsleden mellom Valldal og Trondheim.

Enkeltpersonar

Det er aktuelt å knytte kontakt med enkeltpersonar med særleg kunnskap om og erfaring med bruken av verneområda.

4. Organisering av planarbeidet

4.1 Prosjektleiing

Sekretariatet for Reinheimen nasjonalpark står for leiing av prosjektet. Prosjektleiinga har ansvar for:

- framstilling, oppfølging, framdrift prosjektplan
- økonomistyring
- etablering/aktivitet prosjektorganisasjon
- gjennomføre møte og partsmøte med ulike aktørar
- ha kontakt med kommunane
- rapportere til styringsgruppa (nasjonalparkstyret)
- framstille høyringsdokumenta (forvaltningsplanane)
- sluttbehandling.

4.2 Kompetansebehov

I arbeidet med forvaltningsplanen har sekretariatet behov for å opplæring i bruk av portalen FPNV «Forvaltningsplan på nett».

4.3 Involvering

I tråd med forvaltningslova, naturmangfaldlova og god forvaltningskikk er det viktig å legge opp til brei involvering i planarbeidet, og ein open planprosess.

Sekretariatet vil bruke Rådgivande utval og Administrativt kontaktutval som referansegruppe og arbeidsgruppe.

Videre vil vi tilrå at det blir oppretta lokale referansegruppe (3 – 5 medlemmer) i kvar kommune. Sekretariatet vil gjennomføre møter med desse, både i innspillfase og i samband med høyringa.

Det vil bli lagt ein plan for opne møter i kommunane, både i innspelsfasa og i samband med høyring.

Vidare vil sekretariatet legge opp til eigne partsmøte med:

- Statsforvalteren i Innlandet og Møre og Romsdal
- Innlandet og Møre og Romsdal fylkeskommune
- Reinheimen-Breheimen villreinnemnd
- Reinheimen-Breheimen villreinutval
- DNT Oslo og Omegn / DNT Sunnmøte / DNT Romsdal / DNT Gudbrandsdalen
- Forum for natur og friluftsliv – Innlandet og Møre og Romsdal

- Destinasjonsselskapa
- Andre aktuelle aktører, t.d. enkelte fjellstyre, Skjåk Almenning, grunneierlag, beite- og bruksrettslag, velforeninger, Pilgrimsleden, interesseorganisasjoner, jeger og fiskarlag, næringsdrivande.

Nasjonalparkstyret si heimeside vil bli brukt aktivt for å dele informasjon.

Det kan vera aktuelt å etablere eigen faggruppe som ser på behov for å ivareta seterlandskapa med eigne tiltak.

4.4 Prosjektorganisering

Prosjektet vil bli organisert med nasjonalparkstyre for Reinheimen som styringsgruppe. Prosjektleiing vil bli ivaretatt av sekretariatet for Reinheimen nasjonalparkstyre. SNO Reinheimen vil være løpande involvert som fagleg ressurs i arbeidet.

Administrativt kontaktutval og Rådgivande utval vil være referansegrupper for planarbeidet. I tillegg til en fast prosjektstruktur vil det bli gjennomført partsmøter med enkeltaktørar etter behov.

Prosjektorganisering er vist i tabell 7.

Tabell 7. Prosjektorganisering.

Funksjon	Samansetning – aktør	Mandat
Styringsgruppe	Nasjonalparkstyret for Reinheimen	<i>Overordna ansvar for revisjon av forvaltningsplan</i>
Prosjektleiing	Sekretariatet for Reinheimen nasjonalparkstyre Prosjektleiar: Kristine Sørлие	<i>Ansvarleg for gjennomføring og revisjon av forvaltningsplan. Sekretærfunksjon for styringsgrupper og arbeidsgruppe. Styre og leie prosjektet slik at ein kjem i mål innafor gjevne rammer for arbeidet.</i>
Arbeidsgruppe	Forvaltarar og Administrativt kontaktutval	<i>Fagleg ressurs. Bidra aktivt med fagleg innspel i arbeidet med revisjon av forvaltningsplan og det som blir levert.</i>
Referansegrupper	Rådgivande utval og 3 – 5 personar som oppnemnst av kommunane	<i>Delta i drøftingar og gje innspel slik at det arbeidet som blir gjort er relevant, fagleg forankra og rett prioritert</i>
Ressurspersonar/Organisasjonar	Partsgrupper, jf. pkt. 4.3	<i>Delta i drøftingar og gje innspel slik at det arbeidet som blir gjort er relevant, fagleg forankra og rett prioritert</i>

6. Tidsplan

Tidsplan for prosjektet er vist i tabell 8. Tidsplan blir oppdatert undervegs i planprosessen.

Tabell 8. Tidsplan for arbeidet med revidering av forvaltningsplanen.

Aktivitet	Tider	Merknad
Vedtak om oppstart av planarbeidet	08.november.2022	igangsetting
Prosjektplan til godkjenning i nasjonalparkstyret	15. februar 2023	styrevedtak
Opplæring «Forvaltningsplan på nett»	21.februar	Miljødir
Administrativt kontaktutval	20.mars	Teams
Møter med kommunar	Vår 2023	møteplan
Møter med utval, partsmøter	Vår 2023	møteplan
Arbeidsmøte i styret	juni	fysisk
Brukerundersøkelse, presentasjon	(juni – oktober 2023)	Nett / fysisk
Høyring prosjektplan (Planprogram)	haust 2023	
Nasjonalparkstyret – gjennomgang av innspel	sept2023	
Godkjenning prosjektplan	des 2023	
Arbeid med bevaringsmål i NatStat	2024	
Planarbeid – «Forvaltningsplan på nett»	2023-2024	fortløpande
Møter med utvalg og parter	2023-2024	møteplan
Møter med kommuner og referansegrupper	2023 - 2024	møteplan
Høring og sluttbehandling	2024-2025	

7. Økonomi

Miljødirektoratet har tildelt kr. 50 000,- til arbeidet med revisjon av forvaltningsplan i 2023.

I tillegg er det tildelt kr. 150 000,- i 2023, til brukarundersøkinga i Reinheimen, der NINA skal gjennomføre etterundersøking, analyse inkl. samanlikning med andre relevante verneområde, og samanstillе resultatata frå undersøkinga i 2022 i ein rapport i løpet av våren 2023.

Forvaltningsplanarbeidet vil elles skje innafør sekretariatets økonomiske rammer for 2023 og 2024.